

השאלות

פרק ראשון – בראשית (40 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 1-3 (לכל שאלה – 20 נקודות).

בכל שאלה שבחרת, ענה על סעיף א (חובה), ועל אחד מן הסעיפים ב-ג (לסעיף א – 8 נקודות; לסעיפים ב-ג – 12 נקודות).

1. קרא **בראשית**, פרק כ"ג.

ענה על סעיף א (חובה).

הפרק עוסק במשא ומתן בין אברהם לבין בני חת.

א. (1) מהו האירוע שבעקבותיו ניהל אברהם את המשא ומתן הזה? מה ביקש אברהם? (5 נקודות)

(2) האם השיג אברהם את מבוקשו? בסס את דבריך על הכתוב. (3 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא פסוקים א'-ד' וגם **בראשית**, פרק ט"ו, פסוק ז'.

(1) יש הטוענים שיש סתירה בין ההבטחה לאברהם בפרק ט"ו, פסוק ז' ובין דברי אברהם לאנשי חת בפרק כ"ג,

פסוק ד'. הסבר את הסתירה. (5 נקודות)

(2) קרא את פירוש רשב"ם לפסוק ד'.

"ג'ר ותושב אנכי – מארץ נוכרייה באתי לגור כאן ונתיישבתי עימכם, לכן אין לי מקום קברות אבות הנה".

הסבר מדוע, על פי פירוש רשב"ם, אין סתירה בין הבטחת ה' לאברהם בפרק ט"ו, פסוק ז' ובין דברי אברהם

בפרק כ"ג, פסוק ד'. (7 נקודות)

ג. קרא פסוקים ג'-כ'.

(1) בפסוקים אלה מסופר שאברהם מנהל משא ומתן עם אנשי חת בנימוס אך בנחישות.

הבא ראיה אחת המלמדת על פנייה מנומסת אל אנשי חת וראיה אחת המוכיחה את נחישותו של אברהם

(סך הכול – שתי ראיות). הסבר כל אחת מן הראיות. (7 נקודות)

(2) מדוע אברהם מתעקש לשלם לעפרון, אף על פי שהוצע לו לקבל ללא תשלום את מה שביקש? (5 נקודות)

2. קרא **בראשית**, פרק כ"ז, פסוקים א'-כ"ט.

ענה על **סעיף א** (**חובה**).

א. בקטע זה מסופר כי יעקב רימה את יצחק אביו.

(1) קרא פסוקים י"ח-י"ט ופסוק כ"ד.

על פי פסוקים אלה, הסבר את מעשה הרמייה של יעקב, וכתוב מהי המטרה שביקש להשיג באמצעות מעשה זה.
(5 נקודות)

(2) על פי פסוקים א'-כ"ט, יעקב מצליח להשיג את מטרתו. הבא ראיה **אחת** מן הפסוקים לביסוס קביעה זו.
(3 נקודות)

ענה על **אחד** מן הסעיפים ב-ג.

ב. (1) הסבר כיצד השימוש בהטיות שונות של שם העצם "בן" בפסוקים אלה מלמד על העדפה שהעדיף **בל אחד** מן ההורים את אחד מן הבנים. (6 נקודות)

(2) קרא פסוקים ח'-י"ז.

הבא **שתי** דוגמאות לביסוס הטענה כי רבקה פעלה **בעורמה** למימוש רצונה. הסבר כל דוגמה. (6 נקודות)

ג. קרא פסוקים י"א-י"ט ואת המדרש שלפניך לפסוק י"ד.

"וילך [יעקב] ויקח ויבא לאמו' - אנוס וכפוץ ובוכה".

(בראשית רבה, פרק ס"ה, סימן ט"ו)

(1) הבא מן הכתוב ראיה **אחת** המבססת את דברי המדרש. הסבר את דבריך. (6 נקודות)

(2) הבא מן הכתוב ראיה **אחת** המפריכה את דברי המדרש. הסבר את דבריך. (6 נקודות)

3. קרא **בראשית**, פרק ל"ח, פסוקים ו'-ל'.

ענה על **סעיף א** (**חובה**).

א. (1) על פי המסופר בפסוקים אלה, מה היה העוול שנעשה לתמר? בסס את דבריך על הכתוב. (4 נקודות)

(2) הסבר כיצד תיקנה תמר את העוול שנעשה לה. (4 נקודות)

ענה על **אחד** מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא את הקטע שלפניך מפירושו של ספורנו לפסוק כ"ה.

"היא מוצאת והיא שלחה' - שלא נפל ליבה מהשתדל לזכות את עצמה [...] כי היה ליבה כלב הארי".

ספורנו מדמה בפירושו את הלב של תמר ללב של ארי.

הבא מפסוקים ו'-ל' **שתי** דוגמאות נוספות הממחישות דימוי זה, והסבר **כל אחת** מן הדוגמאות.

ג. (1) קרא פסוקים ו'-י"א ופסוק י"ד.

על פי פסוקים אלה, ציין מעשה ראוי לגנאי שעשה יהודה ומעשה ראוי לשבח שעשה יהודה. הסבר את דבריך.
(8 נקודות)

(2) הבא מפסוקים י"ב-ל' מעשה נוסף ראוי לשבח שעשה יהודה. נמק מדוע מעשה זה ראוי לשבח. (4 נקודות)

פרק שני – שמות (20 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 4-5 (20 נקודות).

בכל שאלה שבחרת, ענה על סעיף א (חובה), ועל אחד מן הסעיפים ב-ג (לסעיף א – 8 נקודות; לסעיפים ב-ג – 12 נקודות).

4. קרא שמות, פרק ג', פסוקים ט'-כ"ב.

ענה על סעיף א (חובה).

א. קרא פסוקים י'-י"ז.

(1) אחרי שהטיל ה' על משה את השליחות, מהו החשש שהביע משה בנוגע לעצמו, ומהו החשש שהביע משה

בנוגע לעם? (3 נקודות)

(2) ציין והסבר תשובה אחת של ה' בעניין החשש של משה בנוגע לעצמו ותשובה אחת של ה' בעניין החשש של

משה בנוגע לעם. (5 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא פסוקים י"ג-כ"ב.

(1) ה' אומר למשה מה תהיה התגובה של הזקנים על דברי משה ומה תהיה התגובה של פרעה על דברי משה והזקנים.

הסבר כל אחת מן התגובות האלה. בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)

(2) יש הטוענים שה' אמר למשה מראש מה תהיינה שתי התגובות כדי לחזק אותו בביצוע השליחות.

הסבר טענה זו בנוגע לכל אחת מן התגובות. בסס את דבריך על הפסוקים. (6 נקודות)

ג. קרא פסוק י"ח ופסוק כ"ב.

(1) מה הם הקשיים המוסריים שעולים מן הציווי של ה' בכל אחד מן הפסוקים? (6 נקודות)

(2) קרא את הפירוש של שד"ל לפסוק י"ח.

"אין ספק כי הבקשה הזאת הייתה בעקבה [ברמאות] כי לא הייתה דעתם לחזור, ומאחר שהוא [פרעה]

היה מעכבם ומשתעבד בהם בלא שום דין, אין לתמוה אם ציווה ה' להתפתל עם העיקש".

הסבר במילים שלך כיצד שד"ל מתרץ את הקושי המוסרי העולה מן הצו האלוהי בפסוק י"ח. (6 נקודות)

5. קרא שמות, פרק ל"ב, פסוקים א'-ו' ופסוקים כ"א-כ"ה.

ענה על סעיף א (חובה).

א. קרא פסוקים א'-ו'.

(1) על פי פסוקים אלה, מדוע ביקש העם מאהרן לעשות להם אלוהים? בסס את דבריך על הכתוב.

(5 נקודות)

(2) כיצד הגיב אהרן על בקשת העם? (3 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא פסוקים א'-ו'.

(1) הבא ראיה אחת מן הכתוב המלמדת שהמעשה של אהרן והעם היה ביטוי לרצונם לעבוד את אלוהי ישראל,

והסבר את הראיה. (6 נקודות)

(2) הבא ראיה אחת מן הכתוב המלמדת שהמעשה של אהרן והעם מנוגד לעבודת אלוהי ישראל, והסבר אותה.

(6 נקודות)

ג. קרא את המדרש שלפניך לשמות, פרק ל"ב, פסוק ב'.

"אמר להם אהרן פרקו נזמי הזהב אשר באזני נשיכם. אמר אהרן להם דבר קשה, שהנשים מתעכבות בו".
(מדרש תנחומא, פרשת כי תשא, סימן י"ט)

במדרש זה ביקשו חז"ל להגן על אהרן.

(1) על פי המדרש, מה ביקש אהרן להשיג באמצעות הציווי לעם? על פי פסוקים א'-ו', האם הושגה מטרתו?

נמק את דבריך, ובסס אותם על הכתוב. (7 נקודות)

(2) קרא גם פסוקים כ"א-כ"ה.

האם פסוקים אלה תומכים בפירוש המדרש למעשה של אהרן או מערערים אותו? נמק את דבריך.

(5 נקודות)

פרק שלישי — נושאי הבחירה (28 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 6-10 (28 נקודות).

ענה על סעיף א (חובה), ועל אחד מן הסעיפים ב-ג (לסעיף א — 12 נקודות; לסעיפים ב-ג — 16 נקודות).

שיבת ציון

6. קרא תהלים, פרק קכ"ו.

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוּב ה' אֶת-שִׁיבַת צִיּוֹן הֵינּוּ כְּחַלְמִים: אִזּוֹ
יִמְלֵא שְׁחֹק פִּינֹה וּלְשׁוֹנָנוּ רִנָּה אִזּוֹ יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְּדִיל ה'
לַעֲשׂוֹת עִם-אֱלֹהִים: הַגְּדִיל ה' לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הֵינּוּ שְׂמֵחִים:
שׁוֹבָה ה' אֶת-שְׁבוֹתֵנוּ כְּאֶפְיָקִים בְּנֶגֶב: הַזְרְעִים בְּדַמְעָה
בְּרִנָּה יִקְצְרוּ: הַלֶּלֶךְ יִלְךְ וּבִכְהֵ נִשְׂא מִשָּׂדֶה-הַזֶּרַע בְּאֵיבָא
בְּרִנָּה נִשְׂא אֶלְמֹתָיו:

ענה על סעיף א (חובה).

א. קרא פסוקים ה'-ו'.

(1) המזמור מתאר שינוי ממצב רע למצב טוב.

הבא מן הפסוקים דוגמה לשינוי זה, והסבר אותה. (6 נקודות)

(2) הסבר כיצד הדוגמה ממחישה את המתרחש בתקופה המתוארת במזמור. (6 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא גם חגי, פרק א', פסוקים ב'-ו'.

(1) תאר את הפער בין הרגשות שהמשורר מתאר במזמור ובין דברי הנביא בנוגע למצב בימיו.

(8 נקודות)

(2) הסבר את הסיבה לפער זה. (8 נקודות)

ג. יש הטוענים כי הבקשה והדימוי שבפסוק ד' במזמור מבטאים דווקא את הקשיים שהיו ביהודה בזמן כתיבת המזמור.

הסבר את הבקשה ואת הדימוי שבפסוק ד' על פי טענה זו.

נביא ונבואה

7. קרא ירמיה, פרק ב', פסוקים א'-י"ג ופסוק כ"ב.

ירמיה, פרק ב', פסוקים א'-י"ג

א ויהי דבר-ה' אלי
 ב לאמר: הלאך וקראת באזני ירושלים לאמר כה אמר ה'
 ג זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולתיך לכתך אחרי
 ד במדבר בארץ לא זרועה: קדש ישראל לה' ראשית
 ה תבואתה כל-אכליו יאשמו רעה תבא אליהם נאס-
 ו שמעו דבר-ה' בית יעקב וכל-
 ז משפחות בית ישראל: כה אמר ה' מה-מצאו אבותיכם
 ח בי עול כי רחקו מעלי וילכו אחרי ההבל ויהבלו: ולא אמרו
 ט איה ה' המעלה אתנו מארץ מצרים המוליך אתנו
 י במדבר בארץ ערבה ושוחה בארץ ציה וצלמות בארץ לא-
 יא עבר בה איש ולא-ישב אדם שם: ואביא אתכם אל-ארץ
 יב הפרמל לאכל פריה וטובה ותבאו ותטמאו את-ארצי
 יג ונחלתי שמתם לתועבה: הבהנים לא אמרו איה ה' ותפשי
 יד התורה לא ידעוני והרעים פשעו בי והנביאים נבאו בפעל
 טו ואחרי לא-יועלו הלכו: לכן עד אריב אתכם נאס-ה'
 טז ואת-בני בניכם אריב: כי עברו איי כתיים וראו וקדר שלחו
 יז והתבוננו מאד וראו הן היתה כזאת: ההימיר גוי אלהים
 יח והמה לא אלהים ועמי המיר כבודו בלוא יועיל: שמו שמים
 יט על-זאת ושערו חרבו מאד נאס-ה': כי-שתים רעות עשה
 כ עמי אתי עזבו מקור מים חיים לחצב להם בארות בארת
 כא נשברים אשר לא-יכלו המים:

ירמיה, פרק ב', פסוק כ"ב

כב כי אס-תכבסו בפתר ותדבי-לך ברית נכתם עונך
 לפני נאס אדני ה':

ענה על סעיף א (חובה).

א. קרא פסוקים א'-ג'.

(1) בפסוקים א'-ג' בא לידי ביטוי געגוע אל היחסים בין ה' לעם בתקופת המדבר.

הסבר כיצד הנביא מתאר את היחס של העם אל ה' ואת היחס של ה' אל העם בתקופת המדבר.

(6 נקודות)

(2) קרא פסוקים ד'-ט'.

על פי דברי הנביא בפסוקים אלה, לאחר תקופת המדבר לא שינה ה' את יחסו אל העם, ואילו העם שינה את

יחסו אל ה'.

הוכח קביעה זו, ובסס אותה על הכתוב. (6 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא פסוקים י'-י"ב.

(1) לשם מה הנביא מזמין את העם לעבור במקומות שמחוץ לארצם? (8 נקודות)

(2) על פי פסוקים אלה, הנביא נדהם מן היחס של העם כלפי אלוהיו.

הבא דוגמה לתדהמה של הנביא, והסבר את הדוגמה. (8 נקודות)

ג. (1) קרא פסוק י"ג.

הסבר כיצד שתי המטפורות שבפסוק זה ממחישות לעם שהתנהגותו היא חסרת היגיון. (8 נקודות)

(2) קרא גם פסוק כ"ב.

על פי פסוק זה, ירמיהו בדבריו לעם משתמש במטפורה כדי להביע מסר.

הסבר את המסר. (8 נקודות)

חוק וחברה

8. קרא במדבר, פרק ל"ה, פסוקים ט'-ל"ד.

ט וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ
 יא אֱלֹהִים כִּי אֲתֶם עֲבָרִים אֶת-הַיַּרְדֵּן אֶרְצָה כְּנָעַן: וְהִקְרִיתֶם
 יב לָכֶם עֵדוּת עָרֵי מִקְלַט תְּהִינָה לָכֶם וְגַם שָׂמָה רֵצַח מִכַּה־
 יג נֶפֶשׁ בְּשִׂגְגָה: וְהָיוּ לָכֶם הָעָרִים לְמִקְלַט מִגָּאֵל וְלֹא יָמוּת הָרֵצַח
 יד עַד-עֲמֹדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה לְמִשְׁפָּט: וְהָעָרִים אֲשֶׁר תִּתְּנוּ שֵׁשׁ-
 ה עָרֵי מִקְלַט תְּהִינָה לָכֶם: אֵת וְשֵׁשׁ הָעָרִים תִּתְּנוּ מֵעֵבֶר
 וו לַיַּרְדֵּן וְאֵת שֵׁשׁ הָעָרִים תִּתְּנוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן עָרֵי מִקְלַט תְּהִינָה:
 זז לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר וְלַתּוֹשֵׁב בְּתוֹכָם תְּהִינָה שֵׁשׁ הָעָרִים הָאֵלֶּה
 חח לְמִקְלַט לְנוֹס שָׂמָה כָּל-מִכַּה־נֶפֶשׁ בְּשִׂגְגָה: וְאִם-בְּכָלִי בְּרוּלוֹ
 טט הִכְהוּ וַיָּמוּת רֵצַח הוּא מוֹת יוֹמַת הָרֵצַח: וְאִם בְּאֶבֶן יָד אֲשֶׁר-
 יי יָמוּת בָּהּ הִכְהוּ וַיָּמוּת רֵצַח הוּא מוֹת יוֹמַת הָרֵצַח: אוֹ בְּכָלִי
 יג עֵץ יָד אֲשֶׁר-יָמוּת בּוֹ הִכְהוּ וַיָּמוּת רֵצַח הוּא מוֹת יוֹמַת הָרֵצַח:
 יד גָּאֵל הַדָּם הוּא יָמִית אֶת-הָרֵצַח בְּפִגְעוֹרְבוֹ הוּא יִמְתְּנוּ: וְאִם-
 טו בְּשִׂנְאָה יִהְיֶה אוֹ-הַשְּׁלִיךְ עָלָיו בְּעֵדָה וַיָּמוּת: אוֹ בְּאֵיבָה
 טז הִכְהוּ בִּידוֹ וַיָּמוּת מוֹת-יוֹמַת הַמִּכָּה רֵצַח הוּא גָּאֵל הַדָּם יָמִית
 טז אֶת-הָרֵצַח בְּפִגְעוֹרְבוֹ: וְאִם-בְּפִתְעַלְפָּה בְּלֹא-אֵיבָה הִדְפוּ אוֹ-
 טז הַשְּׁלִיךְ עָלָיו כָּל-כָּלִי בְּלֹא עֵדָה: אוֹ בְּכָל-אֶבֶן אֲשֶׁר-יָמוּת
 טז בָּהּ בְּלֹא רְאוּת וַיִּפֹּל עָלָיו וַיָּמוּת וְהוּא לֹא-אוֹיֵב לוֹ וְלֹא מִבְּקֶשׁ
 טז רַעְתּוֹ: וְשִׁפְטוּ הָעֵדָה בֵּין הַמִּכָּה וּבֵין גָּאֵל הַדָּם עַל הַמִּשְׁפָּטִים
 טז הָאֵלֶּה: וְהִצִּילוּ הָעֵדָה אֶת-הָרֵצַח מִיַּד גָּאֵל הַדָּם וְהָשִׁיבוּ אֹתוֹ
 טז הָעֵדָה אֶל-עִיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר-נָס שָׂמָה וַיָּשֶׁב בָּהּ עַד-מוֹת
 טז הַכֹּהֵן הַגָּדֹל אֲשֶׁר-מָשַׁח אֹתוֹ בְּשֶׁמֶן הַקֹּדֶשׁ: וְאִם-יָצָא יָצָא
 טז הָרֵצַח אֶת-גְּבוּל עִיר מִקְלָטוֹ אֲשֶׁר יָנוֹס שָׂמָה: וּמִצָּא אֹתוֹ
 טז גָּאֵל הַדָּם מִחוּץ לְגְבוּל עִיר מִקְלָטוֹ וְרֵצַח גָּאֵל הַדָּם אֶת-הָרֵצַח
 טז אִין לוֹ דָּם: כִּי בְעִיר מִקְלָטוֹ יָשֶׁב עַד-מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל וְאַחֲרֵי-
 טז מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדֹל יָשׁוּב הָרֵצַח אֶל-אֶרֶץ אַחֲזָתוֹ:

(שים לב: המשך הקטע וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

וְהָיוּ אֱלֹהֵי
 לְכֶם לְחֻקַּת מִשְׁפָּט לְדֹדֵיכֶם בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם: פֶּלֶם-מִכֶּה-
 נַפֶּשׁ לְפִי עֵדִים יִרְצַח אֶת-הָרֵצַח וְעַד אֶחָד לֹא-יַעֲנֶה בְּנַפֶּשׁ
 לִמּוֹת: וְלֹא-תִקְחוּ כֹפֶר לְנַפֶּשׁ רֵצַח אֲשֶׁר-הוּא רָשָׁע לְמוֹת
 בְּיָמוֹת יוֹמָת: וְלֹא-תִקְחוּ כֹפֶר לְנוֹס אֶל-עֵיר מְקַלְטוֹ לְשׁוֹב
 לְשֹׁבֵת בְּאֶרֶץ עַד-מּוֹת הַכֹּהֵן: וְלֹא-תִחַנְפוּ אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר
 אַתֶּם בָּהּ כִּי הָדֵם הוּא יִחַנֵּף אֶת-הָאָרֶץ וְלֹא יִכְפֹּר
 לְדָם אֲשֶׁר שָׁפַךְ-בָּהּ כִּי-אִם בְּדָם שָׁפְכוּ: וְלֹא תִטְמֵא אֶת-
 הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים בָּהּ אֲשֶׁר אֲנִי שֹׁכֵן בְּתוֹכָהּ כִּי אֲנִי
 ה' שֹׁכֵן בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

ענה על סעיף א (חובה).

א. (1) קרא פסוקים ט'-כ"ה.

ציין שני קריטריונים שבאמצעותם מבחינים בין רוצח במזיד לרוצח בשגגה, והסבר אותם. (6 נקודות)

(2) הסבר את שני האזהרות שמוהיר המחוקק בפסוקים ל'-ל"ב. (6 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא פסוקים ט"ו-כ"ח.

יש הטוענים כי החוק אינו מבטל את מנהג גאולת הדם, אך ממתן אותו. הסבר טענה זו בנוגע לרוצח בשגגה. בסס את דבריך על הכתוב.

ג. בפסוק ל"ג מוצג העיקרון שלפיו נקבע עונשו של הרוצח: "ולארץ לא יכפר לדם אשר שפך בה כי אם בדם שפכו".

(1) הסבר כיצד עיקרון זה עולה בקנה אחד עם החוק העוסק ברוצח במזיד. (8 נקודות)

(2) הסבר כיצד עיקרון זה מנוגד לחוק העוסק ברוצח בשגגה. נמק את תשובתך. (8 נקודות)

מזמורי תהלים

9. קרא תהלים, פרק ח'.

א לִמְנַצֵּחַ עַל־הַגִּיתִית מִזְמוֹר לְדָוִד: הֵאֱדַנְנוּ מִה־אֲדִיר שִׁמְךָ
 בְּכָל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־תָּנָה הוֹדֶךָ עַל־הַשָּׁמַיִם: מִפִּי עוֹלָלִים ו
 ד ויִנְקִים יִסְדֹת עֵז לִמְעַן צוֹרֵיךָ לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם: כִּי־
 אֲרָאָה שִׁמְיֶךָ מַעֲשֵׂה אֶצְבְּעֹתֶיךָ יָרַח וְכֹכָבִים אֲשֶׁר פִּזְנָתָה:
 ה מִה־אֲנוֹשׁ כִּי־תִזְכְּרֵנוּ וּבֶן־אָדָם כִּי תִפְקֹדֵנוּ: וּתְחַסְּרֵהוּ מֵעַט
 ז מַאֲלָהִים וְכַבּוֹד וְהַדָּר תַּעֲטֹרֵהוּ: תִּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ כָּל
 ח שְׁתָּה תַחַת־רַגְלָיו: צָנָה וְאַלְפִים כֵּלֶם וְגַם בְּהַמּוֹת שְׂדֵי:
 ט צִפּוֹר שָׁמַיִם וְדָגֵי הַיָּם עִבְרָ אַרְחוֹת יָמַיִם: הֵאֱדַנְנוּ מִה־
 אֲדִיר שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ:

ענה על סעיף א (חובה).

א. בפסוקים ד'-ו' באות לידי ביטוי שתי תפיסות הנוגעות למעמד האדם בעולם.

(1) מה הן שתי תפיסות אלה? (5 נקודות)

(2) הסבר כיצד כל אחת מן התפיסות שציינת בתת-סעיף (1) באה לידי ביטוי בפסוקים אלה. (7 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא פסוקים ז'-ח' וגם תהלים, פרק ק"ד, פסוקים י"ד-כ"ג.

מהו ההבדל בין מזמור ח' למזמור ק"ד בנוגע למעמד האדם בעולם? בסס את דבריך על הכתובים.

ג. קרא את הפירוש של רד"ק לתהלים, פרק ח', פסוק ג'.

" מפּי עוֹלָלִים ויִנְקִים' - אמר מתחילת צאת העולל לאוויר העולם ובמניקתו ניכרים נפלאות הבורא וחסדו על האדם (כי התינוק יודע לינוק מרגע לידתו) [...] לפיכך אמר 'מפי עוללים וינקים יסדת עז', שיכול להכיר האדם כי הכול בכוננת מכון. לא בטבע ובמקרה [...] לבטל דברי המכחישים ולהשבית אויב ומתנקם".
 על פי הפירוש של רד"ק, הסבר כיצד העוללים והיונקים מערערים על עמדת אויבי ה'.

שפירת החוכמה – הרהורים על החיים

10. קרא איוב, פרק ג'.

אָחֲרֵי־כֵן פָּתַח אִיּוֹב אֶת־פִּיהוּ
 וַיִּקְלַל אֶת־יוֹמוֹ:
 וַיַּעַן אִיּוֹב וַיֹּאמֶר: יוֹם אֲוִלְדִּי בּוֹ וְהַלִּילָה אָמַר הָרָה גִבְרִי:
 הַיּוֹם הַהוּא יֵהִי חֶשֶׁךְ אֶל־יְדִרְשֶׁהוּ אֱלֹהִים מִמֶּעַל וְאֶל־תּוֹפֵעַ
 עָלָיו נִהְרָה: יִגְאֲלֶהוּ חֶשֶׁךְ וְעֲלָמוֹת תִּשְׁכַּן־עָלָיו עַנְנָה יִבְעֹתָהּ
 כַּמְרִירֵי יוֹם: הַלִּילָה הַהוּא יִקְחֶהוּ אֶפֶל אֶל־יַחַד בִּימֵי שָׁנָה
 בְּמִסְפַּר יָדָחִים אֶל־יָבֵא: הִנֵּה הַלִּילָה הַהוּא יֵהִי גִלְמוּד אֶל־
 תְּבוּא רִנְנָה בּוֹ: יִקְבְּהוּ אֲדָרִי־יוֹם הַעֲתִידִים עֲדָר לְוִיתָן: יַחֲשֹׁב
 כּוֹכְבֵי נִשְׁפּוֹ וְקַרְלָאוּר וְאִין וְאֶל־יִרְאֶה בַּעֲפַעֲפֵי־שָׁחַר: כִּי לֹא
 סָגַר דַּלְתֵי בִטְנִי וַיִּסְתַּר עֲמָל מֵעֵינַי: לָמָּה לֹא מִרַחֵם אֲמוֹת
 מִבְּטָן יִצְאָתִי וְאִגֹּעַ: מִדּוּעַ קִדְמוֹנֵי בְרַכִּים וּמַה־שָׂדִים כִּי
 אֵינִק: כִּי־עַתָּה שָׁכַבְתִּי וְאִשְׁקוּט וְשִׁנְתִּי אֶזְוֹ וַיִּנּוּחַ לִי: עַם־
 מַלְכִים וַיַּעֲצִי אֲרִץ הַבְּנִים חֲרָבוֹת לְמוֹ: אִו עַם־שָׂרִים זָהָב לְהֵם
 הַמַּמְלָאִים בְּתִיָּהֶם כֶּסֶף: אִו כִּנְפֵל טָמוֹן לֹא אֶהְיֶה כְּעַלְלִים
 לְאֲדָאוֹ אֹד: שֵׁם רִשְׁעִים חֲדָלוּ רִגְזוּ וְשֵׁם יְנֹחוּ וַיִּגְעִי כַח:
 יַחַד אִסִּירִים שָׂאֲנֵנוּ לֹא שָׁמְעוּ קוֹל נִגְשׁ: קָטַן וְגָדוֹל שֵׁם הוּא
 וְעָבַד חֲפָשִׁי מֵאֲדָנוֹ: לָמָּה יִתֵּן לְעֵמֶל אֹד וְחַיִּים לְמָרִי נֶפֶשׁ:
 הַמְחַפִּים לְמוֹת וַאֲיִנְנוּ וַיַּחֲפְדֶּהוּ מִמִּטְמוֹנִים: הַשְּׂמַחִים אֵלַי־
 גִּיל יִשִּׁישוּ כִּי יִמְצְאוּ־קֶבֶד: לַגִּבֹּר אֲשֶׁר־דָּרְכוּ נִסְתַּרָה וַיִּסַּךְ
 אֱלֹהִים בַּעֲדוֹ: כִּי־לִפְנֵי לַחְמֵי אֲנַחְתִּי תָבֵא וַיִּתְּכוּ כַּמִּים שִׂאֲגָתִי:
 כִּי פָחַד פָּחַדְתִּי וַיִּאֲתִינִי וְאִשֶׁר יִגְדַתִּי יָבֵא לִי: לֹא שְׁלוֹתִי
 וְלֹא שְׁקֻטִי וְלֹא־נַחְתִּי וַיָּבֵא רִגְזִי:

(שים לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

ענה על סעיף א (חובה).

- א. יש הטוענים כי בפרק שלפניך איוב מציג את המוות כמצב אידיאלי.
- (1) הבא מן הפרק שתי דוגמאות להצגת המוות כמצב אידיאלי, והסבר כל דוגמה. (6 נקודות)
- (2) מדוע איוב רואה במוות מצב אידיאלי? בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)

ענה על אמוך מן הסעיפים ב-ג.

- ב. השטן טוען שאיוב יקלל את ה' (איוב, פרק א', פסוק י"א ואיוב, פרק ב', פסוק ה').
- קרא איוב, פרק ג', פסוקים א'-ט'.
- האם צדק השטן? נמק את דבריך ובסס אותם על הכתוב.

ג. קרא גם איוב, פרק ל"ח, פסוקים ט"ז-י"ח.

- (1) יש הטוענים כי בפסוקים אלה ה' משיב לאיוב על דבריו בנוגע למוות. הסבר את התשובה של ה'. (8 נקודות)
- (2) יש הטוענים שבתשובת ה' לאיוב ה' ממעיט בערכו של איוב. לדעתך, האם איוב ראוי ליחס זה של ה'? נמק את דבריך. (8 נקודות)

פרק רביעי — קטע להבנה ולניתוח (12 נקודות)

ענה על סעיף א (חובה), ועל אחד מן הסעיפים ב-ד (לסעיף א — 7 נקודות; לסעיפים ב-ד — 5 נקודות).

11. קרא בראשית, פרק כ'.

א
ב
ג
ד
ה
ו
ז
ח
ט
י
יא
יב
יג
יד
טו
טז
יז
יח
יט
כ

וַיִּסַּע מִשֶׁם אַבְרָהָם
אֶרְצָה הַנֶּגֶב וַיֵּשֶׁב בֵּין-קָדֵשׁ וּבֵין שׁוּר וַיִּגַּד בְּגֵרָד: וַיֹּאמֶר
אַבְרָהָם אֶל-שָׂרָה אִשְׁתּוֹ אַחְתִּי הוּא וַיִּשְׁלַח אֲבִימֶלֶךְ מֶלֶךְ
גֵּר וַיִּקַּח אֶת-שָׂרָה: וַיְבֹא אֱלֹהִים אֶל-אֲבִימֶלֶךְ בַּחלֹם הַלַּיְלָה
וַיֹּאמֶר לוֹ הֲנָךְ מֵת עַל-הָאִשָּׁה אֲשֶׁר-לָקַחְתָּ וְהוּא בַעֲלַת בַּעַל:
וְאֲבִימֶלֶךְ לֹא קָרַב אֵלֶיהָ וַיֹּאמֶר אֲרָנִי הִגִּיז גַּם-צְדִיק תִּהְרַג:
הֲלֹא הוּא אָמַר לִי אַחְתִּי הוּא וְהִיא גַּם-הוּא אָמְרָה אַחִי הוּא
בְּתֵם-לִבְבִי וּבִנְקִוֹן כִּפִּי עָשִׂיתִי זֹאת: וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָאֱלֹהִים
בַּחלֹם גַּם אֲנִכִּי יָדַעְתִּי כִּי בְתֵם-לִבְבְךָ עָשִׂיתָ זֹאת וְאַחֲשֶׁךְ
גַּם-אֲנִכִּי אוֹתְךָ מִחַטּוֹ-לִי עַל-כֵּן לֹא-נִתְתִּיךָ לְנֶגַע אֵלֶיהָ:
וְעַתָּה הֲשֵׁב אֶשְׁתְּ-הָאִישׁ כִּי-נִבְיֵא הוּא וְיִתְפַּלֵּל בְּעַדְךָ וְחַיָּה
וְאִם-אֵינְךָ מְשִׁיב דָּע כִּי-מוֹת תָּמוּת אַתָּה וְכָל-אֲשֶׁר-לָךְ:
וַיִּשָּׁם אֲבִימֶלֶךְ בַּבֶּקֶר וַיִּקְרָא לְכָל-עַבְדָּיו וַיְדַבֵּר אֶת-כָּל-
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאָזְנֵיהֶם וַיִּירָאוּ הָאֲנָשִׁים מְאֹד: וַיִּקְרָא
אֲבִימֶלֶךְ לְאַבְרָהָם וַיֹּאמֶר לוֹ מַה-עָשִׂיתָ לָנוּ וּמַה-חָטַאתָ לָךְ
כִּי-הִבַּאתָ עָלַי וְעַל-מַמְלַכְתִּי חֲטָאָה גְדוֹלָה מֵעַשִׂים אִשָּׁר לֹא-
יַעֲשׂוּ עָשִׂיתָ עִמָּדִי: וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ אֶל-אַבְרָהָם מַה רָאִיתָ
כִּי עָשִׂיתָ אֶת-הַדְּבָר הַזֶּה: וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם כִּי אָמַרְתִּי רַק
אֵיךְ-רָאִיתָ אֱלֹהִים בְּמַקּוֹם הַזֶּה וְהִרְגִּנִי עַל-דְּבַר אִשְׁתִּי: וְגַם-
אָמְנָה אַחְתִּי בֵּת-אָבִי הוּא אֵךְ לֹא בֵּת אָמִי וְתַהֲוִי לִי לְאִשָּׁה:
וַיְהִי כַּאֲשֶׁר תִּעָשׂוּ אֹתִי אֱלֹהִים מִבֵּית אָבִי וְאָמַר לְהָ זֶה
חֲסִדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשִׂי עִמָּדִי אֵל כָּל-הַמַּקּוֹם אֲשֶׁר נָבִיא שְׁמוֹה
אָמַרְתִּי לִי אַחִי הוּא: וַיִּקַּח אֲבִימֶלֶךְ צֹאן וּבָקָר וְעַבְדִּים וּשְׂפֹחֹת
וַיָּתֵן לְאַבְרָהָם וַיֵּשֶׁב לוֹ אֶת שָׂרָה אִשְׁתּוֹ: וַיֹּאמֶר אֲבִימֶלֶךְ
הִנֵּה אֲרָצִי לְפָנֶיךָ בְּטוֹב בְּעֵינֶיךָ שֵׁב: וְלִשְׂרָה אָמַר הִנֵּה נָתַתִּי
אֵלַי כֶּסֶף לְאַחִיךָ הִנֵּה הוּא-לָךְ כְּסוּת עֵינַיִם לְכָל אֲשֶׁר אַתָּךְ
וְאֶת-כָּל וְנִכְחַת: וַיִּתְפַּלֵּל אַבְרָהָם אֶל-הָאֱלֹהִים וַיִּרְפָּא אֱלֹהִים
אֶת-אֲבִימֶלֶךְ וְאֶת-אִשְׁתּוֹ וְאֶמְהוּתָיו וַיִּלְדוּ: כִּי-עָצַר עָצַר
הָאֱלֹהִים בְּעַד כָּל-דַּחַס לְבַיִת אֲבִימֶלֶךְ עַל-דְּבַר שָׂרָה אִשְׁת
אַבְרָהָם:

(שים לב: סעיפי השאלה בעמוד הבא.)

ענה על סעיף א (חובה).

א. קרא פסוקים א'-ז' שלפניך.

(1) מהו המעשה שעשה אבימלך, ומה פסול במעשה זה? (4 נקודות)

(2) אבימלך טוען כי "בָּתֶּם לִבִּי וּבְנֵי קִין פָּפִי עֲשִׂיתִי זֹאת" (פסוק ה'). הסבר כיצד הוא מבסס טענה זו.

(3 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ד.

ב. קרא פסוקים ט'-י"א שלפניך.

אברהם מתרץ את מעשהו וטוען "כי אמרתי רק אין יראת אלהים במקום הזה" (פסוק י"א). לדעתך, האם על פי המסופר בקטע שלפניך, צדק אברהם בדבריו?

נמק את תשובתך ובסס אותה על שתי דוגמאות מן הכתוב.

ג. קרא פסוקים י"ב-י"ג שלפניך.

(1) על פי פסוקים אלה, כיצד אברהם מתרץ את הדברים שאמר על שרה כאשר הציג אותה בארץ גרר?

(2 נקודות)

(2) קרא גם פסוק ב' שלפניך.

הסבר כיצד מפסוק זה משתמעת ביקורת על דברים אלה של אברהם. (3 נקודות)

ד. קרא פסוק ז' ופסוקים י"ז-י"ח שלפניך וגם **בראשית**, פרק כ"א, פסוקים א'-ב'.

על פי דברי חז"ל, אדם המתפלל לפתרון בעיה של אדם אחר, מקרב את הפתרון לבעיה שלו עצמו (על פי **בבא קמא**, צב, ע"א). הסבר והדגם קביעה זו על פי פסוקים אלה.

בהצלחה!